

การพัฒนาการเรียนรู้
จากการสอนโดยใช้ฐานการเรียนรู้
ปีการศึกษา 2557

กลุ่มวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

รายชื่อสมาชิกกลุ่มการสอน
การพยาบาลมารดาทารกและผดุงครรภ์

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้

1. นางจรรยา	แก้วใจบุญ
2. ดร.ปิ่นนร	ชัชวรัตน์
3. นางสาวบำเพ็ญ	คำดี
4. นางดลฤดี	เพชรขว้าง
5. นางเกศินี	การสมพจน์
6. นางสาววรินทร์ธร	สุขกาย
7.นางสาวสุภาภรณ์	นันทา
8. นางวรรณิภา	เวียงคำ
9. นางสาวอรทัย	แซ่ตั้ง
10. นางสาวทิตติยา	กาวิละ

กลุ่มการสอน การพยาบาลมารดาทารกและผดุงครรภ์

ปีการศึกษา 2557

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เวที KM สู่การพัฒนาองค์กรเรียนรู้

ชื่อเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้จากการสอนโดยใช้ฐานการเรียนรู้

1. **ขั้นการวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการ**

การจัดการศึกษาพยาบาล ในยุคปัจจุบัน ใช้หลักการของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ยืดหยุ่น ตลอดจนมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะตัวของนักศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้รับการตอบสนองต่อการเรียนรู้ที่สูงสุด ระบบการเรียนการสอนจึงต้องมีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วน เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ กับนักศึกษาด้วยกัน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น มีการจัดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ยืดหยุ่น หลากหลาย และติดตามผลการเรียนเพื่อนำมาสู่การพัฒนาคุณภาพการสอน ส่งสนับสนุนการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ให้บริการทางสุขภาพแก่มนุษย์ เพื่อช่วยให้บุคคลมีภาวะสุขภาพที่ดี ในการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้รับบริการ นักศึกษาพยาบาลต้องได้รับการฝึกฝนเตรียมความพร้อมก่อนปฏิบัติจริง อันจะทำให้เกิดความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการพยาบาล และให้การพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพ ภายใต้การเคารพสิทธิผู้ป่วย ที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองในความเป็นมนุษย์ การเตรียมความพร้อมนักศึกษายพยาบาล ก่อนฝึกภาคปฏิบัติ และการเตรียมความสามารถด้านการปฏิบัติการพยาบาลให้แก่ศึกษาก่อนสำเร็จเป็นพยาบาลวิชาชีพ โดยการสอนโดยใช้ฐานการเรียนรู้ จึงมีความจำเป็นมากเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อนำไปสู่การให้การพยาบาลอย่างเหมาะสมและเกิดความปลอดภัยแก่ผู้รับบริการ กลุ่มงานวิชาการและกลุ่มการสอนการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาการเรียนรู้ จากการสอนโดยใช้ฐานการเรียนรู้ แก่นักศึกษาพยาบาลให้มีทักษะทางการพยาบาลที่จำเป็นและพร้อมต่อการดูแลผู้รับบริการต่อไป

2. **ขั้นกำหนดเป้าหมาย**

- 3.1 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะโดยใช้ฐานการเรียนรู้
- 3.2 ผู้เรียนทุกคนผ่านเกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาทักษะจากฐานการเรียนรู้ เกินร้อยละ 80
- 3.3 ได้แนวปฏิบัติที่ดีสำหรับการเรียนการสอน

3. **ขั้นดำเนินการ**

4.1 **การประสานงานและการวางแผน**

1. ประชุมคณะกรรมการวิชาการ เพื่อกำหนดทักษะที่จำเป็น และกำหนดระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมทักษะก่อนฝึกปฏิบัติ
2. หัวหน้ากลุ่มวิชา ประชุมกลุ่มวิชา เพื่อเตรียมทักษะที่เกี่ยวข้องในรายวิชา และจัดเตรียมเอกสาร ใบประเมินสำหรับการดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ฐานการเรียนรู้
3. ประชุมอาจารย์ เพื่อสร้างข้อตกลงร่วม เตรียมความพร้อมสำหรับด้านวัสดุอุปกรณ์ และซักซ้อมแนวทางดำเนินการและสรุปเป็นแนวทางการปฏิบัติการในการ ตรวจสอบ การทำคลอด และการช่วยเหลือทารกแรกคลอด

โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

- 3.1 ผู้รับผิดชอบประชุมทีมอาจารย์ผู้สอนเพื่อวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน กำหนดวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงาน ร่วมกำหนดฐานการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาการเรียนการสอน
- 3.2 ผู้รับผิดชอบกำหนดตารางการดำเนินการของอาจารย์ผู้รับผิดชอบฐานการเรียนรู้ เพื่อชี้แจงรายละเอียดการสอบและติดตามนักศึกษาในการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้ฐานการเรียนรู้
- 3.3 อาจารย์ผู้รับผิดชอบประจำฐานการเรียนรู้ ประเมินนักศึกษาเป็นรายบุคคล และให้ข้อคิดเห็นเพื่อการพัฒนาแก่นักศึกษา
- 3.4 ติดตามความพึงพอใจของนักศึกษาในการเรียนโดยใช้ฐานการเรียนรู้

4. การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาจากรอบปีก่อน

ปีการศึกษา 2556	ปีการศึกษา 2557
วิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารก ผดุงครรภ์ 1. มีการพัฒนาทักษะทางการพยาบาลด้านการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ โดยจัดทำ Preclinic ก่อนการฝึกภาคปฏิบัติ 2. ไม่มีการจัดสอบประเมินทักษะทางการพยาบาล	วิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารก ผดุงครรภ์ 1. มีการพัฒนาทักษะทางการพยาบาลด้านการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ โดยจัดทำ Preclinic ก่อนการฝึกภาคปฏิบัติ เรื่องเพิ่มเติม -จัดสอบประเมินทักษะทางการพยาบาล

5. ชั้นการประเมินผล: ผลลัพธ์ที่ได้

- 5.1 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ฐานการเรียนรู้ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและผดุงครรภ์ 1 ชั้นปี 3 รุ่น 23 ภาคเรียนที่ 1 มีผลการประเมินดังนี้
- 5.2 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ฐานการเรียนรู้ ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและผดุงครรภ์ 1 ชั้นปี 3 รุ่น 23 ภาคเรียนที่ 3 มีผลการประเมินดังนี้
- 5.3 การพัฒนาทักษะทางการพยาบาลโดยใช้ฐานการเรียนรู้ ในการพยาบาลมารดาทารกและผดุงครรภ์ ชั้นปี 4 รุ่น 22 มีผลการประเมินดังนี้
  - 1) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะทางการพยาบาลก่อนสำเร็จการศึกษา ในประเด็น การช่วยเหลือทารกแรกคลอด ในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 100 (ค่าเฉลี่ย 4.47, SD .80))
  - 2) ผู้เรียนผ่านเกณฑ์การประเมินผล การพัฒนาทักษะการช่วยเหลือทารกแรกคลอด ดังนี้
    - 1) ฐานการช่วยเหลือทารกปกติ
      - ผ่านเกณฑ์ ระดับ ดี ร้อยละ 93.10 (54 คน)
      - ผ่านเกณฑ์แบบมีเงื่อนไข ร้อยละ 6.90 (4 คน) (ให้สอบซ่อมเสริม)
    - 2) ฐานการช่วยเหลือทารกที่มีภาวะขาดออกซิเจนระดับปานกลาง
      - ผ่านเกณฑ์ ระดับ ดี ร้อยละ 91.38 (53 คน)

- ผ่านเกณฑ์แบบมีเงื่อนไข ร้อยละ 8.62 (5 คน)
- 3) ฐานการช่วยเหลือทารกที่มีภาวะขาดออกซิเจนระดับรุนแรง
  - ผ่านเกณฑ์ ระดับ ดี ร้อยละ 91.38 (53 คน)
  - ผ่านเกณฑ์แบบมีเงื่อนไข ร้อยละ 8.62 (5 คน)

6. ได้แนวปฏิบัติที่ดีสำหรับการเรียนการสอน ดังนี้

- 6.1 แนวปฏิบัติที่ดี สำหรับการตรวจครรภ์ และการพัฒนาแบบประเมินการตรวจครรภ์สำหรับอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอน
- 6.2 แนวปฏิบัติที่ดี สำหรับการทำคลอด และการพัฒนาแบบประเมินการทำคลอดสำหรับอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอน
- 6.3 แนวปฏิบัติที่ดี สำหรับการช่วยเหลือทารกแรกคลอดที่ขาดออกซิเจนในประเด็นเทคนิคการนวดหัวใจ สำหรับนักศึกษาพยาบาล
7. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ในการพัฒนาการเรียนรู้จากการสอนโดยใช้ฐานความรู้
  - 7.1 สถานการณ์การสอบทักษะเป็นประโยชน์และสอดคล้องกับการนำไปใช้จริง
  - 7.2 ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจภายหลังพัฒนาการเรียนรู้จากการสอนโดยใช้ฐานการเรียนรู้
  - 7.3 สาระที่ได้จากการพัฒนาการเรียนรู้จากการสอนโดยใช้ฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางการพยาบาลมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานจริง
  - 7.4 ผู้เรียนมีความมั่นใจต่อการนำทักษะทางการพยาบาลไปใช้ในการดูแลมารดาทารก

รายละเอียดของผลการประเมินการพัฒนาการเรียนรู้จากการสอนโดยใช้ฐานการเรียนรู้ : ฐานการตรวจครรภ์

แนวทางจัดการเรียน การสอน	ผลการศึกษา		
	ค่าเฉลี่ย	SD	การแปลผล
1.หัวข้อในการจัดเตรียมฐานการเรียนรู้	3.41	0.60	ดี
2.ความรู้ที่ได้รับมีประโยชน์ต่อการขึ้นฝึก	3.41	0.60	ดี
3.ความรู้ที่ได้รับนั้นนักศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติ จริงในการฝึกปฏิบัติได้	3.48	0.59	ดี
4.การได้ฝึก ฐานการเรียนรู้ ก่อนการฝึกปฏิบัติ ช่วย ให้นักศึกษาลดความเครียดและวิตกกังวลก่อนขึ้นฝึก ได้	3.34	0.61	ดี
5.การได้ฝึก ฐานการเรียนรู้ ก่อนการฝึกปฏิบัติ ช่วย ส่งเสริมให้นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเองมาก ขึ้น	3.36	0.59	ดี
6.การได้ฝึก ฐานการเรียนรู้ ก่อนการฝึกปฏิบัติ ช่วย ให้นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกได้ดี	3.35	0.59	ดี

แนวทางการจัดการเรียน การสอน	ผลการศึกษา		
	ค่าเฉลี่ย	SD	การแปลผล
ขึ้น			
7.การนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ หรือ วิชาอื่น ๆ	3.35	0.59	ดี
8.รูปแบบการสอนและกิจกรรมเหมาะสม	3.26	0.58	ดี
9.สถานที่และอุปกรณ์ในการฝึกฐานการเรียนรู้ พร้อมและเหมาะสม	3.22	0.58	ดี
10.ระยะเวลาในการจัดเหมาะสม	3.27	0.60	ดี
11.ผู้สอนมีการเตรียมความพร้อม และมีความรู้ใน การสอน	3.42	0.58	ดี
12.ควรมีการดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนการ ฝึกปฏิบัติเช่นนี้อีกในรุ่นต่อไป	3.40	0.56	ดี
รวม	3.35	0.60	ดี

รายละเอียดของผลการประเมินการพัฒนาการเรียนรู้จากการสอนโดยใช้ฐานการเรียนรู้ : ฐานการทำคลอด

แนวทางการจัดการเรียน การสอน	ผลการศึกษา		
	ค่าเฉลี่ย	SD	การแปลผล
1.หัวข้อในการจัดเตรียมฐานการเรียนรู้	4.00	0.60	ดี
2.ความรู้ที่ได้รับมีประโยชน์ต่อการขึ้นฝึก	4.41	0.70	ดี
3.ความรู้ที่ได้รับนั้นนักศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติ จริงในการฝึกปฏิบัติได้	4.41	0.70	ดี
4.การได้ฝึก ฐานการเรียนรู้ ก่อนการฝึกปฏิบัติ ช่วย ให้นักศึกษาลดความเครียดและวิตกกังวลก่อนขึ้นฝึก ได้	4.51	0.59	ดีมาก
5.การได้ฝึก ฐานการเรียนรู้ ก่อนการฝึกปฏิบัติ ช่วย	4.51	0.59	ดีมาก

แนวทางการจัดการเรียน การสอน	ผลการศึกษา		
	ค่าเฉลี่ย	SD	การแปลผล
ส่งเสริมให้นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น			
6.การได้ฝึก ฐานการเรียนรู้ ก่อนการฝึกปฏิบัติ ช่วยให้นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกได้ดีขึ้น	4.51	0.59	ดีมาก
7.การนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ หรือวิชาอื่น ๆ	4.00	0.60	ดี
8.รูปแบบการสอนและกิจกรรมเหมาะสม	4.00	0.60	ดี
9.สถานที่และอุปกรณ์ในการฝึกฐานการเรียนรู้พร้อมและเหมาะสม	4.41	0.70	ดี
10.ระยะเวลาในการจัดเหมาะสม	4.41	0.70	ดี
11.ผู้สอนมีการเตรียมความพร้อม และมีความรู้ในการสอน	4.51	0.59	ดีมาก
12.ควรมีการดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกปฏิบัติเช่นนี้อีกในรุ่นต่อไป	4.51	0.59	ดีมาก
รวม	3.35	0.60	ดี

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีน

พะเยา

รายละเอียดของผลการประเมินการพัฒนาการเรียนรู้จากการสอนโดยใช้ฐานการเรียนรู้
: การช่วยเหลือทารกแรกคลอด

แนวทางการจัดการเรียน การสอน	ผลการศึกษา		
	ค่าเฉลี่ย	SD	การแปลผล

แนวทางการจัดการเรียน การสอน	ผลการศึกษา		
	ค่าเฉลี่ย	SD	การแปลผล
1. การแจ้งให้นักศึกษาทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับ กำหนดเวลาการสอบทักษะ	4.14	0.80	ดี
2. มีอุปกรณ์ฝึกปฏิบัติการพยาบาลสอดคล้อง กับการปฏิบัติในสถานการณ์จริง	4.47	0.50	ดี
3. มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการฝึกปฏิบัติทักษะการ พยาบาล	4.36	0.52	ดี
4. สถานการณ์การสอบทักษะเป็นประโยชน์และ สอดคล้องกับการนำไปใช้	4.62	0.56	ดีมาก
5. ความรู้ความเข้าใจภายหลังการประเมิน ทักษะทางการพยาบาล	4.57	0.53	ดีมาก
6. สารที่ได้จากการประเมินทักษะทางการ พยาบาลมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานจริง	4.59	.56	ดีมาก
7. เวลาที่ใช้ในการประเมินทักษะทางการ พยาบาลเหมาะสม	4.31	0.63	ดี
8. อาจารย์มีความสามารถในการอำนวยความสะดวก และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	4.67	.51	ดีมาก
9. โดยภาพรวมท่านมีความพึงพอใจในการ ประเมินทักษะทางการพยาบาล	4.52	.50	ดีมาก
	4.47	.80	ดี

7.ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับและข้อเสนอแนะ

รายการ
<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความรู้ มีทักษะในการปฏิบัติที่ดีและความมั่นใจในการปฏิบัติ 2. ฝึกให้คำแนะนำหาจุดตั้งครรถกับเพื่อน เพื่อเพิ่มความมั่นใจมากขึ้น 3. อ่านหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ในหัวข้อที่ยังไม่เข้าใจ 4. ความขยันและความกระตือรือร้น 5. การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

รายการ	
6.	ทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง
7.	ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติทำให้ขาดทักษะ
8.	มองภาพรวมของการตรวจครรภ์ไม่ออก
9.	ไม่ได้ฝึกตรวจกับหญิงตั้งครรภ์จริง จึงทำให้เกิดความไม่ชัดเจน
10.	ในการฝึกในฐานะควรวีให้มีการดูและสอน บันทึกลงในสมุดสีชมพูจริง เพื่อฝึกให้นักศึกษาทำได้
11.	ระยะเวลาในการฝึกน้อย จึงลำดับขั้นตอนไม่ได้
12.	ควรเน้นความรู้ที่จะนำไปใช้ได้จริงในการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน
13.	ควรมีการจำลองสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงบนสถานที่ฝึก เช่น การใช้อุปกรณ์ต่างๆ เครื่องฟัง FHS
14.	ควรมีการเตรียมทักษะการปฏิบัติการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนขึ้นฝึกทุกครั้ง
15.	ควรมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่อง NST เพิ่ม
16.	ควรมีการสอบวันละ 3 ฐานและจำนวนนักศึกษาไม่ควรมากจนเกินไป

8. ข้อคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน/ผู้นิเทศต่อการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ฐานความรู้

1. การเตรียมนักศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการแจ้งวัตถุประสงค์ของการสอบทักษะ ประเด็นในการสอบทักษะ เอกสารความรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมล่วงหน้าก่อนการสอบทักษะ ทำให้นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนสอบที่ดี
2. การเตรียมความพร้อมของอาจารย์ผู้เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งจำเป็น ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน กำหนดการประเมินที่ชัดเจน รวมถึง ทดลองซักซ้อม การปฏิบัติตามแนวทาง ซักซ้อมการประเมินตามแบบประเมินที่กำหนด ล่วงหน้าก่อนดำเนินการสอบทักษะกับนักศึกษาจริง ทำให้การดำเนินการเรียบร้อยและมีความพร้อม
3. ฐานความรู้แต่ละฐานควรสรุปขั้นตอนการปฏิบัติทักษะ อย่างชัดเจน และครบทุกฐาน
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ดี ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทุกๆ ระยะ ตั้งแต่ ขึ้นเตรียมความพร้อมก่อนสอบทักษะ ระหว่างการสอบ และหลังการสอบทักษะ ทำให้ได้แนวทางการปฏิบัติที่ดี สำหรับการพัฒนาการเรียนการสอน
5. ควรจัดให้มีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้จากการสอนโดยใช้ฐานการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนาทักษะก่อนสำเร็จ เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ความมั่นใจ

9. บทเรียนที่ได้รับ :

1. จุดเริ่มต้นของการเพิ่มคุณค่าการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะทางการพยาบาลคือ พัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางการพยาบาล ทั้งก่อนฝึกภาคปฏิบัติ และก่อนสำเร็จการศึกษา เพื่อตอบสนองการบรรลุเป้าหมายและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และเพื่อให้ตอบสนองต่อแผนยุทธศาสตร์ ที่มีกลยุทธ์คือการสร้างและพัฒนาบัณฑิตให้เป็นนักปฏิบัติการทางการพยาบาลที่มีคุณภาพ และตอบสนองต่อระบบบริการสุขภาพ โดยมีการกำหนดแนวทางในการพัฒนาและสอบทักษะอย่างชัดเจน

2. การออกแบบการจัดการเรียนการสอน และวางแผนพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางการพยาบาลอย่างเป็นลำดับ โดย กำหนดตารางการดำเนินงาน และกำหนดรายชื่ออาจารย์และนักศึกษาที่ต้องรับผิดชอบ ต้องประสานผู้เกี่ยวข้องล่วงหน้า เช่น การเตรียมห้องปฏิบัติการ การเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะและสอบทักษะทางการพยาบาล

4. การดำเนินการตามแผน และควรมีการประชุมกลุ่มเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาเป็นระยะ และอาจารย์ผู้เกี่ยวข้องมีการฝึกซ้อมการใช้สถานการณ์ การปฏิบัติการช่วยเหลือ และการใช้แบบประเมิน ล่วงหน้าก่อนนำไปใช้จริง ทำให้การดำเนินการ เป็นไปอย่างเรียบร้อย

5. พัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางการพยาบาล ทำให้อาจารย์ได้เตรียมความพร้อมและร่วมกันพัฒนาเรียบเรียงแนวทางการปฏิบัติการพยาบาล สำหรับการสอนนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม และนักศึกษามีความพึงพอใจมาก ที่ได้พัฒนาทักษะและปฏิบัติตามแนวทางที่เป็นมาตรฐาน โดยเฉพาะก่อนสำเร็จการศึกษา ทำให้ นักศึกษามีความมั่นใจในการปฏิบัติ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ทำให้นักศึกษามีความพร้อมและสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างทันท่วงที เป็นผลดีต่อผู้รับบริการ

6. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการถอดบทเรียนจากการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางการพยาบาลเป็นสิ่งที่จำเป็น ทำให้ได้แนวทางปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษา

10. สิ่งที่ควรนำไปใช้ในรุ่นต่อไป จากผลการเรียนรู้

1. ควรมีการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางการพยาบาลในรุ่นต่อไป และนำสิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการถอดบทเรียนมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในครั้งต่อไป
2. ควรมีการชี้แจงแนวทางการปฏิบัติ และแจกเอกสารเพื่อการเตรียมความพร้อมสำหรับการสอบภาคปฏิบัติของนักศึกษาอย่างเหมาะสม
3. ควรปรับเปลี่ยนการวิเคราะห์สถานการณ์ในฐาน โดยเพิ่มสถานการณ์ ให้หลากหลายเพิ่มมากขึ้น
4. จัดให้มีเอกสารสรุปขั้นตอนสำหรับแนวทางปฏิบัติในแต่ละฐานความรู้

11 สรุปแนวปฏิบัติที่ดีจากการทำโครงการเตรียมความพร้อมในการฝึกภาคปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารก

1. จัดเตรียมความพร้อมอาจารย์ในกลุ่มวิชา ประชุมร่วม วางแผนการดำเนินการ และเตรียมความพร้อมในการดำเนินการก่อนให้พร้อม เช่น การเตรียมผู้สอน การซักซ้อมการดำเนินการขั้นตอนการปฏิบัติทักษะให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน การเตรียมแบบประเมินทักษะ และการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางการพยาบาล จัดเตรียมเอกสารสำหรับฐานความรู้ให้พร้อมทุกฐานการเรียนรู้
2. จัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับฐานความรู้

12. . สิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนจากการพัฒนาการเรียนรู้

12.1 ฐานการเรียนรู้ : การพัฒนาทักษะการตรวจครรภ์

แนวปฏิบัติสำหรับการตรวจครรภ์ ดังนี้

1. เตรียมอุปกรณ์ สถานที่ พร้อมใช้ได้
2. อธิบายให้หญิงตั้งครรภ์ทราบวัตถุประสงค์ของการตรวจเพื่อความเข้าใจและให้ความร่วมมือ
3. สอบถามเกี่ยวกับการถ่ายปัสสาวะก่อนตรวจ (ดูแลกระเพาะปัสสาวะว่างก่อนตรวจ)
4. จัดให้นอนหงายราบคลุมผ้าให้มิดชิด
5. 5. ตรวจร่างกาย/ตรวจสอบในเรื่องต่อไปนี้ได้ถูกต้อง
  - 5.1 น้ำหนัก และ ส่วนสูง
  - 5.2 ความดันโลหิต
  - 5.3 การตรวจความชื้นบริเวณเยื่อぶตา และให้คำแนะนำ
  - 5.4 ตรวจช่องปากและคอ ไทรอยด์ และให้คำแนะนำ
  - 5.5 ตรวจหวันม เต้านม และให้คำแนะนำตรวจครรภ์ด้วยการดู สังเกตลักษณะรูปร่างท้อง การเคลื่อนไหวของทารก
7. ตรวจครรภ์ด้วยการคลำ 4 ขั้นตอน ดังนี้
  - 7.1 คลำระดับความสูงของยอดมดลูก และสามารถกะเนอายุครรภ์ได้ และหาส่วนนำที่อยู่ยอดมดลูก
  - 7.2 คลำด้านข้างมดลูก เพื่อหาส่วนหลังของทารกในครรภ์
  - 7.3 คลำส่วนล่างของมดลูก เพื่อหาส่วนนำและระดับส่วนนำ
  - 7.4 คลำเพื่อตรวจยืนยันการเข้าช่องเชิงกรานของส่วนนำ
8. สามารถบอกท่าทารกในครรภ์ได้ถูกต้อง
9. สามารถฟังเสียงหัวใจทารกในครรภ์ได้ถูกต้องตรงกับตำแหน่งที่สอดคล้องกับท่าของทารกในครรภ์
10. ตรวจการบวมของขาและเท้า/ เส้นเลือดขอด
11. สอบถามอาการผิดปกติ/ อาการไม่สุขสบาย
12. ปฏิบัติอย่างนุ่มนวล/มีความเป็นกันเอง /ให้ข้อมูลผลการตรวจ/ให้คำแนะนำ แก่หญิงตั้งครรภ์
13. นัดตรวจครั้งต่อไปได้

12.2 ฐานการเรียนรู้ : การพัฒนาทักษะการทำคลอด

แนวปฏิบัติสำหรับการคลอด ดังนี้

1. ประเมินอาการที่ต้องย้ายเข้าห้องคลอด
2. เตรียมเครื่องมือการทำคลอดให้ครบถ้วนและถูกหลักสะอาดปราศจากเชื้อ
3. เตรียมผู้คลอดโดยบอกขั้นตอนการทำคลอดให้ผู้คลอดเข้าใจเพื่อให้ความร่วมมือ
  - จัดท่าผู้คลอดให้อยู่ในท่าที่เหมาะสมสำหรับการคลอด
  - แนะนำวิธีการเบ่งคลอด พร้อมทั้งเชียร์เบ่งในระยะเวลาที่เหมาะสม
4. ทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์และอวัยวะใกล้เคียงของผู้คลอด (Scrub perineum)
5. ผู้ทำคลอดเตรียมตัวได้ถูกต้อง ดังนี้
  - 5.1 แต่งตัวเพื่อทำคลอดได้ทันเวลา

5.2 แต่งตัวเพื่อทำคลอดตามลำดับ ดังนี้

- ผูกผ้าปิดปาก ปิดจมูก
- ล้างมือ (Scrub)
- ใส่เสื้อกาวน์
- ใส่ถุงมือ

6. เตรียมผู้คลอดตามขั้นตอน ดังนี้

6.1 ปูผ้าและปูผ้ารองคลอดได้ถูกต้อง

6.2 จัดวางเครื่องมือในลักษณะที่หยิบง่าย สะดวกแก่การใช้ตามลำดับก่อน หลัง

7. ทำคลอดศีรษะทารกได้ถูกต้องและปลอดภัย ดังนี้

- 7.1 ประเมินว่าผู้คลอดควรได้รับการตัดฝีเย็บ
- 7.2 ตัดฝีเย็บได้ถูกต้อง
- 7.3 ป้องกันการฉีกขาดของฝีเย็บและคลิตอริส โดยพยายามพุงและรวบบริเวณฝีเย็บเพื่อให้ศีรษะเงยขึ้น
- 7.4 บอกให้ผู้คลอดหยุดเบ่ง
- 7.5 ดูดน้ำเมือกและเลือดในปากและจมูก
- 7.6. เช็ดตาทารก
- 8. ทำคลอดไหล่และลำตัวทารกได้ถูกต้อง ดังนี้
- 8.1 ตรวจสอบสายสะดือพันคอ
- 8.2 ทำคลอดไหล่บ่นก่อนไหล่ล่าง
- 8.3 ทำคลอดลำตัวและวางทารกให้ปลอดภัย
- 8.4 ดูดน้ำเมือกและเลือดออกจากปาก จมูก ลำคอ เพื่อให้ทางเดินหายใจโล่ง
- 8.5 แจ้งเวลาให้เจ้าหน้าที่ทราบเมื่อทารกคลอด

9. ตัดสายสะดือได้ถูกต้อง

10. ประเมินสภาพทารกแรกคลอด (APGAR score)

11. สังเกตความผิดปกติทั่วไปอย่างรวดเร็วและอุ้มทารกให้มารดาดู บอกเพศและให้ทารกนอนกับมารดาโดยเร็ว

12. ทำคลอดรกได้ถูกวิธีและปลอดภัย ดังนี้

- 12.1 ตรวจสอบให้กระเพาะปัสสาวะว่าง
- 12.2 ตรวจสอบอาการและอาการแสดงของการลอกตัวของรก
- 12.3 ทำคลอดรกออย่างถูกวิธี
- 12.4 ตรวจสอบดูสภาพของรกว่าลอกออกมาครบถ้วนสมบูรณ์ ปกติ/ผิดปกติ หรือไม่

13. ตรวจสอบการฉีกขาดของฝีเย็บ ช่องคลอดและปากมดลูก

14. ให้คำแนะนำมารดาหลังคลอดใหม่ได้ถูกต้อง

15. คาดคะเนจำนวนการเสียเลือดจากการคลอดได้ถูกต้อง

12.3 ฐานการเรียนรู้ : การพัฒนาทักษะการช่วยเหลือทารกแรกคลอด คือ
แนวปฏิบัติที่ดีสำหรับการช่วยเหลือทารกแรกคลอด คือ

1) แนวปฏิบัติสำหรับการช่วยเหลือทารกแรกคลอดปกติ มีดังนี้

1. Suction clear airway ให้โล่ง
2. เช็ดตัวทารกให้แห้ง (โดยการเช็ดบริเวณหลังทารกให้หันหน้าทารกออกจาก vulva มารดา) ทิ้งผ้าเช็ดตัวทารกให้ห่างตัวทารก
3. กระตุ้นทารกให้ร้อง(ประเมินการร้องของทารก)
4. ประเมิน APGAR Score
5. Clamp Cord และตัด Umbilical Cord โดยทารกปกติควรรออย่างน้อย 1-3 นาทีแล้วจึง Clamp Cord และตัดสายสะดือ
6. วางทารกที่หน้าอกมารดาเพื่อส่งเสริมสัมพันธภาพมารดาทารก (Skin to skin) และกระตุ้น Breast Feeding (จนครบตามเวลาที่กำหนด) พยายามสังเกตและช่วยเหลือขณะส่งเสริมสัมพันธภาพ
7. นำทารกไปดูแลที่ Radiant warmer และดูแลดังต่อไปนี้
  - 7.1 ดูแลทางเดินหายใจ Clear airway กรณีมีเสมหะในลำคอ
  - 7.2 Keep warm
  - 7.3 ตรวจสอบการรัดของสายสะดือ
  - 7.4 เช็ดตัวทารกด้วย N.S.S. และป้ายตาด้วย Terramycin Ointment
  - 7.5 ตรวจสอบอุณหภูมิของทารกทาง rectum เพื่อประเมินภาวะ Hypothermia และภาวะ Imperforate anus พร้อมประเมิน HR และ RR
  - 7.6 วัดสัดส่วนของทารก ได้แก่ รอบศีรษะ รอบอก และความยาวทารก
8. ตรวจสอบประเมินทารกตามแนวทาง **Ballard's Score**
  - 8.1 การตรวจสอบประเมินจากลักษณะภายนอก
  - 8.2 การตรวจสอบประเมินระบบประสาท

หมายเหตุ: กรณีไม่ได้วางทารกที่หน้าอกมารดาในระยะหลังคลอดทันที เมื่อดูแลทารกและพบทารกปกติ ไม่มีภาวะแทรกซ้อน ให้นำทารกไปดูแลนมมารดาและกระตุ้นการส่งเสริมสัมพันธภาพ

- 2.) แนวปฏิบัติสำหรับ การประเมินและการช่วยเหลือทารกแรกคลอดที่มีภาวะขาดออกซิเจนระดับปานกลาง มีดังนี้

พะเยา
การช่วยเหลือทารกแรกคลอดทันที

1. Suction clear airway ให้โล่ง
  2. เช็ดตัวทารกให้แห้ง
  3. กระตุ้นทารกให้ร้อง (ประเมินการร้องของทารก)
- ประเมินพบทารกมีภาวะขาดออกซิเจนปานกลาง (APGAR 4-6 คะแนน) รับช่วยเหลือ ดังต่อไปนี้
1. Position the head และ Clear the airway
    - 1.1 ดูดเสมหะในปากและจมูกด้วยลูกสูบยางแดง หรือ
    - 1.2 ดูดเสมหะในปากและจมูกด้วยสายดูดเสมหะ (ในปากควรใส่สายลึกไม่เกิน 5 ซม. ส่วนในจมูกควรใส่สายลึก 1-2 ซม.จนถึงปีกจมูก) หรือ
    - 1.3 ดูดเสมหะในปากและจมูกด้วยเครื่องดูดเสมหะ
  2. Stimulate breathing
  3. ประเมินการหายใจของทารกและช่วยเหลือดังนี้

3.1 หายใจปกติ : ให้สังเกตการหายใจต่อไป ตามด้วยการตกแต่ง cord และส่งเสริม Breast Feeding

3.2 หายใจไม่ปกติ (หายใจเฮือก หรือไม่หายใจ) : ช่วยหายใจด้วย bag and mask (PPV) วาง mask บนปลายคางก่อนแล้วค่อยวางครอบปากและจมูกบีบอัตรา 40 ครั้ง/นาที นับตั้งๆขณะช่วยหายใจ

4. ประเมินทารกขณะช่วยหายใจ และช่วยเหลือดังนี้

4.1 หายใจปกติ : หยุดการช่วยหายใจ ให้สังเกตการหายใจต่อไป (หายใจมีเสียง grunting หรือ ออกมี retraction) ตามด้วยการตกแต่ง cord และส่งเสริม Breast Feeding

4.2 หายใจไม่ปกติ (หายใจเฮือก หรือไม่หายใจ) : ช่วยหายใจด้วย bag and mask (PPV) ต่ออีก 1 นาที

5. หลังจากช่วยหายใจ (PPV) ไป 1 นาที ทารกยังไม่หายใจ ให้ประเมิน Heart rate โดยคลำชีพจรจากสายสะดือ แต่ถ้าไม่สามารถคลำได้ต้องฟังด้วย แนวทางการปฏิบัติมีดังนี้

5.1 HR $\geq$ 100 ครั้ง/นาที PPV ต่อไปจนกระทั่งพบว่าทารกหายใจเองได้ดี แล้วค่อยๆลดอัตราการบีบบag ให้ช้าลง (HR $>$ 100 ครั้ง/นาที ทารกหายใจเองได้ดี***หยุดช่วยหายใจ)

5.2 HR $<$ 100 ครั้ง/นาที ต้องใส่ท่อช่วยหายใจและให้ออกซิเจน หรือกดหน้าอก (Chest compression) และให้ยา (Medication)

3.) การช่วยเหลือทารกแรกคลอดที่มีภาวะขาดออกซิเจนระดับรุนแรง (Severe Asphyxia): เทคนิคการนวดหัวใจมีดังนี้

เทคนิคการนวดหัวใจ สำหรับทารกแรกคลอด

ตำแหน่งการวางนิ้วที่ถูกต้อง คือ 1 ใน 3 ด้านล่าง ตำแหน่งระหว่าง Xyphoid และราวนม

1.2 ความแรงของแรงกด ต้องไม่แรงมากเกินไป

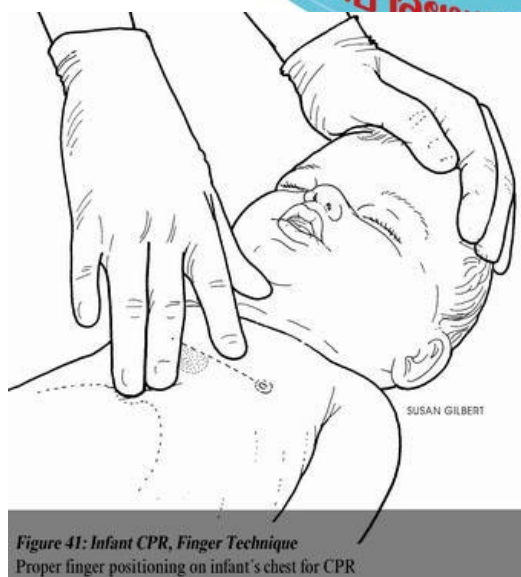
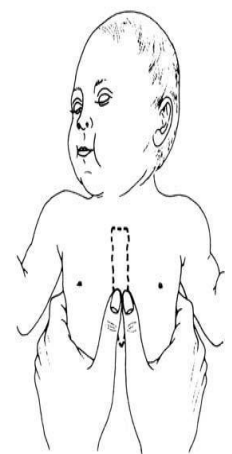
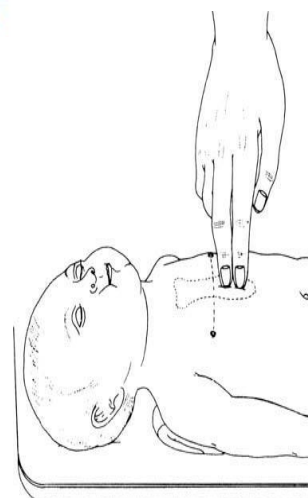

Figure 41: Infant CPR, Finger Technique
Proper finger positioning on infant's chest for CPR

เทคนิคการ

นวดหัวใจ สำหรับทารกแรกคลอด (เทคนิคที่นักศึกษามีความมั่นใจในการปฏิบัติ)

1. Thumb finger technique

มีวิธีปฏิบัติคือ

- 1.1 ใช้นิ้วหัวแม่มือ 2 ข้าง กดลงบนกระดูกกลางหน้าอกบริเวณต่ำกว่าราวนม และเหนือลิ้นปี่ ตรวจสอบตำแหน่งให้ถูกต้อง (ตำแหน่งการวางนิ้วที่ถูกต้อง คือ 1 ใน 3 ด้านล่าง ตำแหน่งระหว่าง Xyphoid และราวนม)
- 1.3 นิ้วที่เหลือโอบประคองส่วนหลังของทารก ใช้แรงกดให้กระดูกกลางหน้าอกยุบ $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$ นิ้วแล้วปล่อยให้กระดูกเคลื่อนตัวกลับเอง
- 1.4 ความแรงของแรงกด ต้องไม่แรงมากเกินไป เป็นการกดนิ้วหัวแม่มือลงไปให้ยุบลง ไม่แรงเปิดไป ระวังการชอกช้ำและกระดูกหัก
- 1.5 กดในอัตรา 100-120 ครั้ง/นาที โดยที่นิ้วมียังวางอยู่ที่เดิมโดยไม่ต้องยกนิ้วออก

